

ytné, hromadné a neslušné, ale o skutečné „lovení“ dívek, veřejné provokování vednout nějaké ženě závoj znamenalo zcela jasně zájem o ni samotnou) a zena čistou agresi, zakončenou kolektivním znásilněním. Znásilňování dívek chudých poměrů nebo žen se špatnou pověstí bylo tehdy, stejně jako i v pozdější době, subkulturám, extrémním vyjádřením frustrace mladých hochů; aktem mučnickým a tudíž přijetí do pouliční tlupy. Četný výskyt tohoto jevu znepokojoval nositele moci, kteří se obávali především možných společenských přestupků u úkor žen přinucených i povolných.

Není pak těžké pochopit, proč se měšťtí činitelé nestavěli nijak zarputile a systematicky proti prostituci a nechali ji volně vzkvétat. Spolu s touto relativní „inigraci“ prostitute (přinejmenším v 15. století) jako terapie těla, vášní i společnos-samé se objevila i velkorysá tolerance vůči lazebnickým zařízením, která měla řestnou pověst a vycházela vstříc požadavkům lázních i tělesně náročnějš-zákazníků. V nejvyhlášenějších lázních pak provozovaly svou praxi „počest-děvky“, jejichž služby neváhali významní šlechtici či panovníci nabízet svým stům (např. Filip Dobrý nebo císař Zikmund).

Tento zlatý věk prostitute, jenž byl zároveň i dobou relativní společenské tolerance konkubinátů a mužských záletníků, však záhy podlehl katolické reformě ilné vůli předrenesančních monarchií k pořádku a kontrole. Lázně se začaly vírat (od počátku 16. století), volné svazky byly zakázány a konkubináty zavrn-

anželská sexualita

phli bychom snad největší poslušnost vytvořeným modelům nalézt v přítmi anželské ložnice? Při optimistickém pojetí historie bychom mohli předpoklá-t, že čas (přinejmenším v perspektivě dlouhého trvání) přináší v této oblasti jně jako v jiných pokrok a že - za pomoci teologie manželství a „kurtoazní“ y k ženám - mezi partnery postupně vzniká tělesná shoda. Je pravda, že jistý elektuální směr, zprvu jen velmi omezený (jeho hlavním představitelem byl ve století Abelard), připouštěl, že mužská nadvláda „končí aktem manželského pjení, v němž muž i žena vlastní stejná práva na tělo toho druhého.“ Je rovněž vvdou, že jakkoli neměla středověká *fin amor* o rovnosti ani potuchy, dvorské jetí smilstva se muselo ozbrojit jistými znalostmi. Tak André le Chapelain zmi-je ve svém *Umění milovat* různé milostné techniky; stejně tak činí i *Tajemství žen* spirované arabskou lékařskou literaturou) či nejrůznější sbírky lékařských rad, pod rouškou rozplozovacích zájmů uvádějí prostředky (hmatové či psychické) výšení a uspíšení ženské rozkoše, nejlepší afrodisiaka i vzácné lektvary nebo radní byliny schopné napravit případné selhání.

I přes to všechno nás však množství důvodů odrazuje od představy, že by ženy bo alespoň velká většina z nich) mohly v této oblasti vést skutečný dialog nebo konce určovat směr hovoru. „Manžel je správcem těla své ženy, má na ně držeb-právo“ (G. Duby). Manželův nárok na ženino tělo byl nepochybně věcí, na kte-e společnost ráda shodla.

Na věkové rozdíly v okamžiku sňatku, nebo řečneme věkovou disproportion mezi manžely, doplácely rovněž dívky; v aristokratických kruzích například pro-vdávali otcové své čtrnácti- až patnáctileté dcery za zralé muže. Stejně to bylo i u majetných měšťanů; *medicres* se tímto modelem rádi řídili. Ve Florencii 15. sto-letí činil věkový rozdíl v průměru patnáct let; u chudých byla disproportion menší, ale pouze v prvním manželství; žena se tedy střetávala s velmi obávanou autori-tou, neboť k převaze pohlaví se připojila ještě převaha věková.

Žena byla vždy *tělesně poznána*, ale ona sama nemohla poznat muže, jehož zá-kladním úkolem bylo nechovat se žensky. Pohlavní styk byl rituálem moci, tvořícím součást mužské identity. Tím se například vysvětluje druh zamilovaného dvoření tvořeného směsí brutality a kurtoazních něžností. Objasňuje to rovněž obřížnou kriminalizaci sexuálních znásilnění, která se nerozlišovala od ostatních druhů sexuálního chování; čím níže bychom sestoupili po společenském žebříč-ku, tím těžší by bylo uznat znásilnění za zločin.

Z tohoto mužského pohledu se tedy normálnost styku ztotožňuje s penetrací, která - aby byla skutečně mužná - musí vyústit v „přirozenou“ ejakulaci. Navíc šlo většinou o rychlý styk (*blitz coiti*): bez předejch, v poloze vyjadřující mužskou nadřazenost, s rychlou ejakulací ve víceméně naprosté lhostejnosti k potěšení partnerky. Muž zkrátka přistupuje k ženě stejně, jako když jde například na stoli-ci: aby vykonal potřebu. Jaké bylo procento mužů, kteří se z různých důvodů sna-žili sladit se s vášní své partnerky, to se asi nikdy nedozvíme. Můžeme se však domnívat, že bylo velmi nízké, podíváme-li se na tehdejší mluvu, na výrazy po-užívané dělníky nebo řemeslníky 15. století pro popis svých milostných avantýr: jdou většinou „rajtovat“, „zápasit“, „makat“ nebo „bouchat“ (starofrancouzské *roissier*), a zřejmě se příliš nezamýšlejí nad důsledky svých činů. Zásadní otázkou zůstává, zda se běžné potěšení odehrávalo v rámci legitimacy a zda se - z toho dů-vodu nebo ze strachu z nechtěného početí - milenci snažili různým způsobem vyhnout riziku otěhotnění. Jde o záležitost znalostí, prostředků a „mentality“.

Metody antikoncepce

Středověk měl v této oblasti k dispozici tolik informací jako starověcí Římané. Sa-mozřejmě že se nevědělo nic o rytmech plodnosti a možná se i mělo za to, že střední období menstruačního cyklu je nejméně vhodné k početí. V málo christi-anizovaných oblastech však dlouhou dobu působily ženy, které zastávaly jakousi čarodějnicko-lékařskou funkci a ovládaly zejména používání antikoncepčních a abortivních bylin či lektvarů. Zbývá to hlavní: jak se chovali muži. Nevíme však ani to, zda metoda *coitus interruptus* (kteriky řazená mezi skutky proti přírodě) hrála ve společnosti nějakou významnou roli.

Značně omezený rozsah antikoncepčních prostředků nám pomohou objasnit tendence, které do různé míry převládaly v jednotlivých společenských vrstvách. Víme například, že lidové rituály spojené s plodností - a spojované s církevním posvěcováním ložnice i postele - patřily mezi nejrozšířenější a po roce 1400 jejich hodnotu ještě zvyšovala rozplozovací propaganda mocných. K nim se přidružo-